Gemeente Den Haag

Ons kenmerk
BOW/2012.299
RIS 250505

BELEIDSKADER INCLUSIEF BELEID VOOR MENSEN MET EEN BEPERKING

HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS,

overwegende dat:

- de gemeente Den Haag al jaren de participatie van mensen met een beperking belangrijk vindt en stimuleert;
- de acties uit nota “Hoezo gehandicapt?!” hebben bijdragen aan de volwaardige en gelijkwaardige participatie van mensen met een beperking en omdat deze lijn voortgezet dient te worden, wordt voorgesteld om inclusief beleid voor mensen met een beperking centraal te stellen.

Besluit:

I. In te stemmen met het beleidskader Inclusief beleid voor mensen met een beperking.
II. In te stemmen met het opstellen van het uitvoeringsprogramma voortvloeiend uit het beleidskader, met belanghebbende gemeentelijke afdelingen, diensten en externe partijen.

Den Haag, 26 juni 2012

Het college van burgemeester en wethouders,
de secretaris, de burgemeester,

mw. A.W.H. Bertram J.J. van Aartsen

Postadres: Postbus 12600, 2500 DJ Den Haag
Bezoekadres: Spui 70, Den Haag
Internetadres: www.denhaag.nl
Telefoon:

Toelichting

Beleidskader - Inclusief Beleid voor mensen met een beperking 2012-2014

De gemeente Den Haag vindt participatie van mensen met een beperking belangrijk. Met de nota "Hoezo gehandicapt?!" hebben wij hier vanaf 2009 tot en met 2011 gevolg aan gegeven door 40 concrete acties te benoemen. Het merendeel van deze acties is gerealiseerd. Een aantal acties loopt nog door in 2012, zoals de campagne verkeer en handicap en workshops door mensen met een beperking op scholen.
In 2009 is een beleidskader neergezet dat volwaardige en gelijkwaardige participatie van mensen met een beperking in Den Haag stimuleert. Deze lijn wordt voortgezet door een aanvullend beleidskader te presenteren dat recht doet aan de gerealiseerde speerpunten en acties. ***Het doel is om Inclusief Beleid de komende periode centraal te stellen***. Dit beleidskader is in samenwerking en in samenspraak met Voorall, als belangenbehartiger van Hagenaars met een beperking, opgesteld.

In dit beleidsdocument blikken wij eerst terug en worden enkele resultaten gepresenteerd. Vervolgens wordt vooruit gekeken en aangegeven waarom het belangrijk is om Inclusief Beleid binnen de gemeente Den Haag centraal te stellen. Dit gebeurt aan de hand van de formulering van een doelstelling en daar aan verbonden resultaten voor de komende periode.

Doelgroep
Het Inclusief Beleid is voor Hagenaars met een beperking. Zij komen voor in alle leeftijdsgroepen en in alle sociaal-culturele lagen van de bevolking. Het gaat om mensen met een lichamelijke, zintuiglijke of verstandelijke beperking, chronische ziekte of een combinatie hiervan. De doelgroep Mensen met een Beperking' is dus zeer divers. Ongeveer 23,5% van de Hagenaars heeft een beperking [1]. Daarnaast zijn er mensen met een beperking die naar Den Haag komen als toerist of werknemer.

Terugblik "Nota Hoezo Gehandicapt?!"
Er zijn in de afgelopen drie jaar veel acties uitgevoerd die hebben bijgedragen aan het oplossen van fysieke, sociale en psychologische belemmeringen. Hierdoor heeft de gemeente er met haar beleid toe bijgedragen dat mensen met een beperking (meer) kunnen 'meedoen' in de Haagse samenleving. Wat was de ambitie en wat is er gebeurd, een korte samenvatting.

Speerpunt 1: Volwaardig meedoen, gelijkwaardig met elkaar omgaan
Wat was de ambitie?
"Blijven investeren in een gelijkwaardige behandeling van mensen met een handicap. Oprecht ervaren gelijkwaardigheid helpt mensen namelijk om (uiteindelijk) volwaardig mee te kunnen doen. Dat geldt voor jong en oud, gehandicapt en niet-gehandicapt, autochtoon en migrant. Maar gelijkwaardigheid is geen vanzelfsprekendheid. Hiervoor zijn inzet en inbreng van gehandicapte zelf nodig, steun van de samenleving, burgerschap maar ook positieve beeldvorming en acceptatie".

[1] 'Hagenaars met een beperking in beeld' van de Gemeente Den Haag, Dienst OCW, maart 2007.

Wat hebben we bereikt:
De publiekscampagnes “wat nou gehandicapt?”zijn met succes afgerond en hebben gezorgd voor blijvende structurele veranderingen in het aanbod van culturele, toeristische attracties. Er is bijvoorbeeld een stadswandeling voor slechtzienden “Ervaar Den Haag”die blijvend in het programma van de VVV is opgenomen. Daarnaast zijn attracties zoals de ‘Gouden koets’ en de rondvaartboot de Ooievaart volledig toegankelijk gemaakt voor mensen met een beperking. De Stichting MEE heeft op 50 Haagse basisscholen workshops gegeven. Kinderen worden door een ervaringsdeskundige ingelicht over hoe het is om met een beperking te leven. In het natraject worden ouders eveneens betrokken. Er is een interactieve website met beelden van de workshop en extra informatie. Door het succes hebben de workshops ook dit jaar een vervolg gekregen en worden deze eveneens aangeboden op VMBO scholen. Het WMO individueel aanbod is van 1 naar 12 sporthulpmiddelen uitgebreid. Er zijn sportintegratietoernooien voor jongeren georganiseerd, waar mensen met en zonder een beperking gebroederlijk met elkaar sportten (rolstoelbasketball). Dit toernooi wordt ook dit jaar herhaald. Hof en Voorall hebben een project ontwikkeld waarbij de talenten van vrijwilligers met een beperking worden ingezet bij Haagse organisaties.

Speerpunt 2: Volwaardige toegang
Wat was de ambitie?
Gehandicapten moeten dezelfde kansen hebben als mensen zonder beperking. Dat betekent gelijkwaardige toegang tot werk, sport, cultuur en wonen in Den Haag. Daarom streven wij naar een toegankelijker voorzieningenaanbod, dat is toegesneden op de wensen en behoeften van verschillende gebruikers”.

Wat hebben we bereikt:
De beleidsrichtlijn dat Haagse culturele evenementen fysiek toegankelijk moeten zijn voor mensen met een beperking is vastgesteld. De succesvolle stimuleringsregeling toegankelijkheid heeft er toe geleid dat 76 openbare gebouwen in samenwerking met ondernemers en organisaties toegankelijk(er) zijn geworden. Er zijn 376 bushaltes toegankelijk gemaakt en in 2012 komen daar nog 103 bij. De website van de gemeente Den Haag is toegankelijk voor mensen met een (audio)visuele) beperking. Er zijn in samenwerking met Voorall en de SOC test teams in het leven geroepen die onder andere testen of woningen aanpasbaar zijn opgeleverd, evenals het openbaar vervoer de toegankelijkheid van het strand. Hierdoor zijn bijvoorbeeld woningen en Randstadrailhaltes aangepast. Tenslotte zijn er nieuwe strandrolstoelen en rollators beschikbaar gesteld. Mensen met een fysieke beperking kunnen nu ook met een rolstoel met begeleiding de zee in.

Speerpunt 3: Aandacht voor bijzondere groepen
Wat was de ambitie?
“Mensen met een beperking die van niet-westerse afkomst zijn, stuiten sneller op problemen. Zij kennen ons zorgsysteem niet of nauwelijks, stappen minder snel op de gemeente af, vinden brieven en folders moeilijk te begrijpen en kijken soms anders aan tegen gezondheid en de mogelijkheden voor zorg. Daarom houden wij in onze communicatie ook speciaal rekening met migranten”. “Daarnaast is extra aandacht voor gehandicapte jongeren nodig, omdat zij zich vaak vanuit een moeilijke positie moeten voorbereiden op hun toekomst. Doordat zij vaak nog niet zo sterk in hun schoenen staan en nog geen uitgebreid sociaal netwerk hebben, is het lastiger om een baan te vinden. Dat is zorgwekkend en moet daarom veranderen”.

Wat hebben we bereikt:
Twee steunpunten voor migranten ouders of verzorgers van kinderen met een beperking zijn geopend. Deze worden op vrijwillige basis bemenst door ervaringsdeskundigen. Hierdoor weten ouders of verzorgers hun weg beter naar zorginstellingen te vinden. Er is een stedelijke alliantie gevormd van organisaties vanuit de zorg-, welzijns – en onderwijswereld die hun organisatie cultuursensitiever willen inrichten. Daardoor worden bijvoorbeeld nu meer stageplekken aangeboden aan jongeren met een andere culturele afkomst. Deze jongeren worden ingezet in de zorginstelling. Voor kinderen met een beperking zijn 2 speeltuinen aangepast. De Haagse jongerensite "Haags onbeperkt" is onlangs gelanceerd. Door de inzet van jongeren met een beperking en het gebruik van social media trekt de website jongeren die graag van zich laten horen.

Uitdagingen

De terugblik laat duidelijk zien dat er de laatste jaren veel is geïnvesteerd **én** gerealiseerd om mensen met een beperking de mogelijkheden te bieden om op een volwaardige manier deel uit te maken en te participeren in de Haagse samenleving. Ook in het Coalitieakkoord *'Aan de slag'* maakt de gemeente zich er sterk voor dat iedereen mee kan doen[2]. Er liggen echter nog genoeg uitdagingen waaraan de komende jaren aandacht besteed moet worden. Hagenaars met een beperking ondervinden nog steeds belemmeringen waardoor zij minder participeren in sociale, culturele en sportieve activiteiten. Om de resultaten en het succes van de voorgaande jaren te waarborgen, heeft de gemeente zich uitgesproken voor 'Inclusief Beleid'.

Het doel van Inclusief Beleid is dat mensen met beperkingen als vanzelfsprekend op een gelijkwaardige manier kunnen deelnemen aan alle aspecten van het maatschappelijke leven. Inclusief betekent een integrale benadering waarbij alle betrokken partijen voorafgaand aan het maken van beleid, rekening houden met mensen met een beperking.

Inclusief beleid

De gemeente Den Haag kiest duidelijk voor Inclusief Beleid. Met dit beleidskader dragen wij bij aan het realiseren van die ambitie, waardoor mensen met een beperking optimaal kunnen participeren in de Haagse samenleving. De terugblik op de Nota Hoezo gehandicapt?! laat zien dat de gemeente Den Haag al een heel eind op weg is met het Inclusief Beleid.

De gemeente Den Haag heeft het goede voorbeeld gegeven om zowel het oude als het vernieuwde VN Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap te omarmen. En om verder te kunnen bestaat de ambitie om daadwerkelijk Inclusief Beleid te voeren en het thema op de agenda van alle Haagse beleidsmakers en beleidsuitvoerders te zetten. Voor de komende jaren is daarom de volgende doelstelling geformuleerd:

In Den Haag wordt door gemeentelijke diensten, de organisaties die zij subsidiëren, woningbouwcorporaties en Haagse werkgevers bij het ontwikkelen van beleid en het aanbieden van producten en/of diensten beter en meer rekening gehouden met de fysieke en functionele toegankelijkheid voor mensen met een lichamelijke en verstandelijke beperking . Uitgangspunt hierbij is dat het voorzieningenaanbod naast inclusief ook cultuursensitief is.

Bij deze doelstelling zijn vijf resultaten geformuleerd die verder worden uitgewerkt.

VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap

---

2 **Aan de slag!** Coalitieakkoord Den Haag 2010-2014, p23.

In 2006 heeft de VN het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap opgesteld. Het Verdrag verplicht deelnemende landen ervoor te zorgen dat mensen met een (functie)beperking op een gelijkwaardige wijze aan de samenleving kunnen deelnemen. Nederland heeft het Verdrag in maart 2007 ondertekend maar nog niet geratificeerd. Nederland wil eerst inzichtelijk hebben welke gevolgen het Verdrag heeft voor bestaande wet- en regelgeving en in hoeverre deze moeten worden aangepast. Omdat de verplichtingen in het Verdrag straks voor alle gemeenten gaan gelden is het noodzakelijk om het inclusieve denken en doen bij gemeenten meer onder de aandacht te brengen. De Agenda 22-methode ondersteunt gemeente bij het ontwikkelen en implementeren van Inclusief Beleid.

De Agenda 22-methode
Deze methode is gebaseerd op de 22 VN Standaard Regels Gelijke Kansen die in 1993 zijn opgesteld. De regels zien toe, evenals het VN-verdrag voor mensen met een beperking, op de verschillende beleidsterreinen die van belang zijn voor burgers met een beperking, zoals de fysieke toegankelijkheid van de samenleving, gelijke kansen op (passend) onderwijs, werk, inkomen en sociale zekerheid. Bij elke standaardregel worden vragen gesteld aan de hand waarvan kan worden gecontroleerd of wel aan de regel wordt voldaan. De methode maakt op die wijze concreet hoe in het gemeentelijke beleid rekening kan worden gehouden met de positie van mensen met beperkingen en vormt op deze manier een geschikt handvat voor overleg tussen de gemeente en lokale belangenorganisaties bij de ontwikkeling van beleid.

Resultaten
Terugblikkend op de uitgevoerde acties en resultaten mogen we als gemeente niet ontevreden zijn. De afgelopen jaren zijn veel (publieke) acties succesvol uitgevoerd. Een goed voorbeeld is het toegankelijker maken van de openbare ruimte en gebouwen voor mensen met een beperking. Kortom, met het beleid voor mensen met een beperking zijn we op de goede weg. Het zwaartepunt van het beleid tot en met 2014 ligt op het structureel inbedden van dergelijke acties voor Hagenaars met een beperking.

Om handen en voeten te geven aan Inclusief Beleid is in aansluiting op de doelstelling een vijftal na te streven resultaten benoemd. Deze resultaten zijn gekozen op basis van een inventarisatie van belangrijke onderwerpen voor mensen met een beperking.

Resultaat 1
Haagse werkgevers zijn, via Den Haag op Maat, beter op de hoogte van het arbeidspotentieel van mensen met een beperking en de –fysieke- voorwaarden die deze mensen nodig hebben om hun werk te kunnen doen. Dit geldt specifiek voor mensen met een beperking van niet westerse afkomst. Tevens zijn werkgevers op de hoogte van de mogelijkheden die nieuwe wetgeving op het gebied van werken aan mensen met een beperking biedt.

Resultaat 2
Haagse organisaties, die bij de gemeente subsidie aanvragen, besteden in hun subsidieaanvraag aantoonbaar aandacht aan de toegankelijkheid van hun diensten en producten voor mensen met een beperking. Uitgangspunt is dat het aanbod cultuursensitief is en dat organisaties voldoende toegerust zijn om mensen met een andere culturele achtergrond te kunnen bedienen.

Resultaat 3
De dienst Stadsbeheer, dienst Stedelijke Ontwikkeling en Haagse woningcorporaties houden aantoonbaar meer rekening in planvorming en uitvoering met de fysieke en functionele toegankelijkheid van de openbare ruimte (buiten de gebouwen) en stedelijke ontwikkeling (woningen en publieke gebouwen) voor mensen met een beperking.

Resultaat 4

De dienst OCW –(Sport, Cultuur en Jeugd) houdt in beleidsvorming en beleidsuitvoering (HWO, Sportverenigingen) meer rekening met de fysieke en functionele toegankelijkheid van sport, sociale en culturele activiteiten. Uitgangspunt is dat het aanbod cultuursensitief is en dat organisaties voldoende toegerust zijn om mensen uit andere culturen te kunnen bedienen.

Resultaat 5
Bij het loket Den Haag Op Maat is meer informatie over producten en diensten voor mensen met een beperking op één plek gebundeld en beter toegankelijk. Dit betekent 1 dossier, 1 klant, 1 plan van aanpak, vooral in relatie tot nieuw beleid over de decentralisatie van de functie extramurale begeleiding vanuit de AWBZ naar de WMO.

Landelijke en lokale beleidskaders

Bij het ontwikkelen en uitvoeren van beleid moet de gemeente rekening houden met landelijke en lokale kaders. Op landelijk niveau betreft het hier vaak wetgeving, op lokaal niveau beleidsnota's van andere gemeentelijke diensten of lokale verordeningen. Voor de gemeente **én** voor mensen met een beperking verandert er de komende jaren nogal wat. We hebben het dan over de decentralisatie van AWBZ gelden voor ondersteuning naar de WMO en de nieuwe Wet werken naar Vermogen .

Participatie is ook het centrale thema in de Wmo.
Het compensatiebeginsel stelt dat gemeenten voorzieningen dienen te treffen die mensen met een beperking in staat stellen te participeren in de samenleving. Op basis van dit beginsel worden door gemeenten vaak individuele en specifieke voorzieningen getroffen om mensen met een handicap in staat te stellen aan de samenleving te kunnen deelnemen. De participatiemogelijkheden kunnen echter nog meer worden vergroot door vooral algemene voorzieningen toegankelijker te maken. Dit heeft naast de vergrote participatiemogelijkheden als groot voordeel dat er geen apart (en vaak duurder) beleid hoeft te worden ontwikkeld voor mensen met een handicap, omdat in een vroeg stadium van het beleidsproces al rekening met hun beperkingen wordt gehouden.

Meerjarenplan WMO 2011 – 2014
‘Inclusief Beleid’ is eveneens een speerpunt in het vastgestelde Meerjarenplan van de WMO 2011-2014. Het Haagse Wmo-netwerk vraagt om te streven naar een inclusieve samenleving en hierbij de werkmethode Agenda 22 te hanteren.

Transitie AWBZ/WMO
Er wordt gewerkt aan de decentralisatie van het AWBZ product begeleiding, waarvan de ingangsdatum nog onbekend is. Behalve beheersbaarheid van financiële middelen, is het doel om deze vorm van ondersteuning dichter bij de burger te brengen. De gemeente Den Haag bepaalt op welke wijze en aan wie zij ondersteuning biedt. Op dit moment wordt er door de gemeente gewerkt aan de inkadering van de functie begeleiding binnen de Haagse WMO waarbij rekening moet worden gehouden met minder budget dan beschikbaar was in de AWBZ. Bevordering van zelfredzaamheid binnen de mogelijkheden van de Haagse burger, evenals participatie staan hierbij centraal. Een plan op maat is wezenlijk bij het inschatten van de juiste ondersteuning. In de komende periode wordt samen met belanghebbende partijen een visie geformuleerd die de inhoudelijke en financiële kaders vormen van de decentralisatie.

Verwante programma’s en projecten

Gehandicaptenbeleid raakt net als bijvoorbeeld het jeugdbeleid, volksgezondheidsbeleid of seniorenbeleid aan veel aspecten van de samenleving. Zo is het welzijn van mensen met een beperking afhankelijk van de mogelijkheden en kansen die zij krijgen op allerlei gebieden: wonen, gezondheid, inkomen, maatschappelijke ondersteuning, educatie, sport, cultuur, verkeer, vervoer, leefbaarheid en veiligheid. Op al deze terreinen maakt de gemeente beleid.

Verschillende nota's over deze beleidsterreinen besteden aandacht aan gehandicaptenbeleid. Bijvoorbeeld de nota *‘Gezond aan de slag ‘* (Nota Volksgezondheid) waar in het bijzonder aandacht uitgaat naar activiteiten voor chronisch zieken. In de nota *“Oud is In”* (Nota Ouderenbeleid) worden

projecten beschreven waarin van het toegankelijk maken van vervoervoorzieningen en van informatiekanalen. Het *handboek Openbare Ruimte* heeft een aantal passages specifiek gericht op mensen met een beperking. In de nota *'Sport voor mensen met een beperking'* is een aantal specifieke acties benoemd om sport en beweging voor mensen met een beperking te stimuleren. Het *'Aanvalsplan Vrijwilligers'* voert een aantal activiteiten uit om vrijwilligerswerk voor en door mensen met een beperking te stimuleren. In het uitvoeringsprogramma Welzijn is de 'Haagse participatiemaatschappij' een belangrijk onderdeel van het beleid, waarbij zelfredzaamheid en participatie centraal staan. Het werkgelegenheids- en armoedebeleid richt zich met de titel: *'het huis van de arbeid'* op een nieuwe re-integratiemodel, zodat er een betere doorstroom en participatie van uitkeringsgerechtigden en werkzoekenden ontstaat. Evenals een vangnet voor Hagenaars die in de knel zitten.

Samenspraak

Om de beleidsdoelstellingen te realiseren werkt de gemeente nauw samen met partijen in de stad zoals Voorall, VG Haaglanden en het Centraal Informatiepunt Ouderen (CIPO). Evenals de voorgaande jaren wordt samenwerking met andere partijen van groot belang geacht, zowel binnen als buiten de gemeente. Dit beleidsdocument en het uitvoeringsprogramma wordt ook samengesteld in samenwerking met onder meer deze partijen. Tevens zullen wij belangenbehartiger Voorall vragen om gevraagd en ongevraagd advies te leveren over onderwerpen die van belang zijn voor mensen met een beperking en de inzet van testteams daarin te stimuleren. In het uitvoerings- en financiële kader, die in het najaar 2012 gereed zijn, wordt hier nader op ingegaan.

Programmabudget

Voor de jaren 2012 tot en met 2014 is € 500.000 beschikbaar. Er van uitgaande dat gemeentelijke partijen en organisaties in de stad ook hun verantwoordelijk zullen nemen, achten wij het budget toereikend om Agenda 22 te stimuleren. Daarnaast is de voorzetting van succesvolle, financieel haalbare projecten die volwaardige en gelijkwaardige participatie van mensen onderstrepen, eveneens wenselijk. Het betreft projecten zoals 'Haags onbeperkt', Workshops op scholen, het OOOM steunpunt, toegankelijkheid van stranden en Brains4u (werkgelegenheidsproject voor mensen met niet aangeboren hersenletsel).